

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniki in upravni prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 11. julija, (July 11), 1930.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 161

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Časopisna vojna v Chicagu se nadaljuje

Vsak dan prihajajo nova razkritja v zvezi z umorom Tribunega reporterja. Listi drug drugemu očitajo, da so v zvezi z gangeži

Chicago. (FP) — Poročilo, ki ga je podal javnosti Federalizirani tisk pred dvema tednoma, je našlo odmev celo v Tribuni, ki je te dni objavila poseben članek z naslovom: "Kdo je umoril 'Jake' Lingliff?" Članek na koncu svojega spisa pravi, da svet ne bo nikdar izvedel imena morilca.

Medtem je Tribuna javno priznala dejstvo, da je bil umorjeni reporter v zvezi s podzemskimi karakterji in raketirji, in ako prav je bil njen plačan poročevalec, je le redkokdaj spisal kako stvar za list.

Tribuna skuša oprati madež, ki je padel na njeno upravo, z vestmi, češ, da so tudi poročevalci drugih časopisov v zvezi z gangeži. Pri tem posebno kaže na dnevnik "Daily News" in na Hearstove časopise, ki skušajo izbrabiti umor, da odvzamejo Tribuni prestiž, ki ga je dosedaj imela. Celotni Brisbane je posegel v to afero in v svoji koloni je zapisal sledeče besede:

"Najrenejša obdolžitev, ki je prišla na dan v zvezi z umorom reporterja, je, da je Lingliff igral vno vlogo pri promociji policajev. Ako je kdo hotel postati policijski poročnik, je moral plačati \$1500, če pa je hotel postati kapetan, je bila vsota določena na \$5000. Ni torej nič čudnega, ker so se policaji udeleževali grafta, ker so bile njihove pozicije del korupcijskega sistema. McCormick in Patterson, ki kontrolirata Tribuno, bosta nedvomno skušala izvedeti, kateri posameznik v Tribune organizaciji je vedel za Lingliffve aktivnosti in ga ščititi s svojo avtoriteto ter si z njim najbrž delil dobiček."

S to izjavo Brisbane namiguje, da so morale biti višje avtoritete pri Tribuni zapletene v Lingliffve aktivnosti. Pričakuje se, da bo prišlo do splošnega čiščenja v uradih Tribune, da se tako izbrše sledove korupcije, ki je prišla na dan z umorom reporterja.

Napoved, ki jo je izrekel Federalizirani tisk takoj po izvršenem umoru, da ne bo pravil morilec nikdar obtožen, se je izkazala za pravilno. Denar, ki je razpisan na morilčovo glavo, je varen in ne bo nikdar izplačan. Morilec in gangeži prav lahko pobegnejo pred roko "pravice," ki je zelo stroga in brutalna le tedaj, kadar napada neoborožene in brezposelne delavce.

New York ima 6,958,792 prebivalcev

New York. — Prebivalstvo New Yorka se je v prošlem desetletju pomnožilo za 1,338,744 ljudi ali 24 odstotkov in šteje danes 6,958,792 prebivalcev, kot se glasi uradna statistika. Med prebivalci New Yorka je 1,836,000 Židov, 800,000 Italijanov in 280,000 oseb, ki so bile rojene v Nemčiji.

Delavska vlada komaj ušla porazu

London, 10. jul. — Samo trije glasovi so rešili MacDonalda in njegovo vlado pred porazom v parlamentu. Včerajšnja seja je bila najbolj razburljiva, odkar zboruje sedanji parlament. Kritična točka, od katere je zavisel obstoj vlade, je bila predloga, ki je določevala, da se od profitoval, ki so ponovno vpljeni v podjetja, ne plača dohodninskega davka.

Stena ubila štiri jetnike

Mexico City. — Štirje jetniki so bili ubiti, ko se je podrla stena neke stare jetnišnice v Guadalupe, pet drugih pa je bilo ranjenih.

Število rojstev v Ameriki pada

Washington, D. C. — Zvezni prosvetni biro poroča, da število rojstev v Ameriki rapidno pada. Medtem, ko se je leta 1915 rodilo povprečno pet otrok na vsakih dvesto Amerikancev, pokazuje statistika za leto 1928 samo štiri novorojenca na vsakih dvesto prebivalcev Združenih držav. Padanje števila rojstev je najbolj razvidno iz statistik o registraciji šolo-obveznih otrok. Število rojstev v registracijski areji je padlo za 20 do 25 odstotkov. Nazadovanje je očitno celo v mestih, kjer prebivalstvo hitro narašča.

Eksplodizija v Nemčiji ubila 67 rudarjev

Povzročili so jo plini. Pretresljivi prizori pred vhom v premogovnik

Breslava, Nemčija, 10. jul. — Sedemindesetdeset rudarjev je postalo žrtev eksplozije plinov, 48 drugih je bilo močno obžganih in 73 jih je ostalo zaprtih v rudniku, ko se je pripetila razstrelba v premogovniku Wencelsaus v Neurodu v distriktu Waldenburg.

Uhanjanje strupenih plinov je povzročilo, da se je več rudarjev onesvestilo v bližini prostora, kjer se je pripetila eksplozija. Leeeni stebri, ki so podpirali strop, so se pričeli lomiti tudi v drugih oddelkih rudnika in tako je bil izhod rudarjev onemogočen.

Ko se je raznesel glas o eksploziji, je nastala velika panika med ljudmi. Žene in otroci so prihitali pred vhode rudnika in straža je morala rabiti silo, da jih je zadržala, ko so hoteli poskusiti svoje moče in sorodnike, ki so ostali v rudniku.

Mnogo trupel rudarjev, ki so bili priče in iz rudnika, je bilo tako obžganih, da jih ni bilo mogoče izpoznati. V tem rudniku sta se pripetili že dve eksploziji, zadnja pred dvema letoma, v kateri je bilo ubitih osem rudarjev. Rudarji so vedeli, da je delo v tem premogovniku radi strupenih plinov nevarno, toda vlad velike brezposelnosti, ki je nastala, ko je več tovarov prenehalo z obratom, so bili pri siljeni prijti za vsako delo.

GROZOTE BOLIVIJSKE REVOLTE RAZKRITE

Petsto oseb je bilo v spopadih ubitih in na tisoče ranjenih

Valparaiso, Čile. — Kot se glase poročila iz La Paza, ki prihajajo svobodnejše v to mesto, je bilo petsto ljudi ubitih in na tisoče ranjenih v revolti, ki je nastala v glavnem mestu 27. junija in ki je končala s padcem vizoricihne vlade. Skoni gosto prepreženo ograjo, ki jo je spletla cenzura in je zakrivala politične in revolucionarne aktivnosti v Boljivi v prošlih osmih letih, je prišla na dan resnična povest o grozotah revolucije, v kateri so vladne čete streljale s strojnimi puškami na ljudi in tako pobile poleg moških veliko število ženk in otrok.

General Hans Kundt, nemški častnik, ki ga je pridržala Silesova vlada, da instruiral bolivijsko armado v nemški militaristični taktiki, je ukazal svojemu vojaštvu ob izbruhu revolte, naj postreže vse rebelde, ker on ne mara ujetnikov. V tem ga je podpiral predsednik Hernando Siles, ki je resigniral pred šestimi tedni, a si je potem še vedno obdržal kontrolo nad vojaštvom.

Revolucija je vzbuknila in je bila direktn odgovor na akcijo bivšega predsednika Siles, ki je preganjal politične nasprotnike in jih izganjal iz dežele, ker so se zoperstavili američkam, ki jih je podvel v ekonomski krizi. Po končani uspešni revolti se je general Kundt, sicer prav iz izvanjskega nasilja, skril v nemškem poslanstvu, ki mu je ponudilo zaščito pred revolucionarji.

Velika zaplemba alkoholnih pijač

New York, 10. jul. — Prohibični agentje so včeraj zaplenili jahto "Haleyton" na reki Hudson v bližini mesteca Scarborough, ki je vozila opojne pijače v vrednosti četr milijona dolarjev iz Kanade v Združene države. Prišlo je do boja med posadko in agenti, v kateri je bil član moštva ustreljen v želodec in bo najbrž umrl. 25 mož, ki so jih agentje našli na krovu jahte, je bilo aretiranih.

Potres v Guatemali

Guatemala, 10. jul. — Močan potresni sunek je razdeljal nad petdeset hiš in cerkev v bližnjem Guazacapanu. Več oseb je bilo ranjenih, ko so bežali iz poridrajajočih se hiš.

Ford kupil tovarno v Italiji

Milan, 10. jul. — Ford Motor kompanija je včeraj kupila od Issota Fraschini avtomobilno tovarno, v kateri bo pričela s konstrukcijo novih avtomobilov, ki bodo nosili ime Ford-Issota Fraschini. Začetni kapital je določen na pet milijonov dolarjev. Nova družba bo uposilila samo italijanske delavce in ves material za gradnjo avtomobilov bo italijanski. Na ta način si bo Ford zagotovil trg v Italiji, ki je nedavno sprejela zakon, ki določa visoko carino na uvoz avtomobilov iz inozemstva.

Rudarska stavka se je izjalovila

Vzrok je bilo nesoglasje med rudarji. Dvesto rudarjev izgubilo delo

Pittston, Pa. (FP) — Štrajk, ki ga je proglasil rudarski odbor za pritožbo pri Pittston Coal Co., je odločno končan s nespehom. Vzrok izjalovitvenju je iskati v opoziciji uradnikov distriktnih unij in nesoglasju, ki je nastal med rudarji. Rudarji, ki so delali v Butler premogovniku, so se skoro vsi vrnili na delo. Ti rudarji so se prvi izrekli za štrajk, čigar namih je bil doseči izenačenje obraza v raznih premogovnikih kot protest proti družbi, ki je začela operirati le v tistih premogovnikih, v katerih so bili obratovalni stroki nižji.

Dvesto rudarjev, ki se niso vrnili na delo na dan, ki ga je določila kompanija, je bilo odpuščenih.

Kot je običaj v vseh štrajških, se je tudi ta vrtil v znamenju nasilja. Šerif okraja Luzerne in njegovi deputiji so navalili na zborovanja rudarjev v Dupontu in Avocu. Komunisti, ki so sklicali shod v Pittstonu, so bili aretirani. Aretirani je bil tudi Freeman Thompson, predsednik National Miners unije.

Akoprav se sedaj krajevne unije pripravljajo na volitve, da se tako z glasovanjem izreče, če se rudarji vrnejo na delo, ni rudarski odbor za pritožbo, o katerem se govori, da dela po navodilih Rinalda Cappellinija, bivšega predsednika prvega rudarskega distrikta na polju antracita, podvzel še nobene akcije.

Injunktije proti delavskim unijam kršitev zakona

Magnatje dajejo "koncesije"

Lastniki jeklen v Birminghamu odpravljajo 12-urni delovnik za nekatero delavce in jim povečujejo plače. Unjaki voditelj imenuje to početje "klo-roformiranje delavstva"

Birmingham, Ala. — Republic Iron & Steel korporacija v Birminghamu se nahaja v procesiji delodajalcev, ki se navidezno udajajo zahtevam delavstva po izboljšanju delovnih pogojev; uvedla je sistem 8-urnega dela za del svojih uslužbencev in ta svoj korak utemeljuje z izjavo, da je to storila zato, da s tem omili brezposelnostno krizo. Delavci, ki so dondaj delali po dvadset ur dnevno, zdaj delajo samo osem ur na dan in plačani so pa za deset ur. Paul J. Smith, voditelj organizatorične kampanje Ameriške delavske federacije na jugu, je na vprašanje, kaj misli glede najnovejših taktik Republic korporacije, izjavil, da je povsem jasno, da je namen delodajalcev s podobnimi metodami preprečiti organiziranje njihovih delavcev.

"Razni trgovci, advokati raznih korporacij in tudi nekateri delodajalci so nam priznali, da je namen tega navideznega izboljšavanja delavskih razmer 'klo-roformiranje delavstva', to je, preprečiti delavstvo, da so delodajalci njegovi dobrotniki, ki skrbijo zanje, kakor dober oče za svoje otroke. Če se jim to posreči, potem so lahko gotovi, da bo delavstvo obračalo hrbet vsem delavskim organizacijam. Podobne metode so že stare in so se že ponovno uporabljale v boju proti unionizmu."

Smith opozarja na delno odprtitev obratov nove Gulf States Steel korporacije; pravi, da delavci v dotičnih obratih zahtevajo organizacije in da so dejanski že deloma dovrčili organizatorično delo. Plače in delovni pogoji v teh obratih so zelo nepovoljni. Neki nameščeneec, ki urgira unjako organizacijo, mu je povedal, da dela navadno po deset ur na dan za devetdeset centov dnevno, kar pomeni, da zasluži devet centov na uro.

ZBOROVANJE ČESKIH DELAVCEV

Sprejeli so važne resolucije in načrte

Praga. (FP) — Na zborovanju predstavnikov strokovnih unij so bili sprejeti načrti za varstvo delavskih interesov v Českoslovaški, ki jo je tudi zadela kriza brezposelnosti.

Sprejeti načrti vključujejo: Omejitev nadurnega dela v vseh strokah, v katerih je veliko število brezposelnih delavcev; vladna regulacija delavskih posredovalne in sodelovanje s strokovnimi unijami; protekcija starih delavcev, ki so več let uposleni v podjetju, pred odložitvami; izplačitev bonusa, proporen z leti uposlitve; posvetovanje z delavci v zadevi reorganizacije podjetij in konsolidacij in povečanje oblasti delavskih svetov; povečanje produkcije za domačo uporabo in izvoz; konstrukcija javnih del v času industrijske depresije in redukcija prevoznih cen na železnici za material, ki ga rabijo industrije.

Polet v Afriko se izjalovilo

Dakar, Afrika, 10. jul. — Francoski letalec Jean Mermoz in njegova dva tovariša, ki so poleteli iz Brazilije proti Afriki, so bili prisiljeni spustiti se na morje 650 milj od afriške obali, kjer jih je vzel na krov neki parnik.

Odvetniški pravi, da se mora moč sodnikov z ozirom na izdajanje protidelavskih injunktij omejiti

Des Moines, Iowa, 9. jul. — Drastična injunkcija, katero je izdal sodnik D. W. Hamilton proti delavcem, ki so uposleni v oblačilnih tovarnah Hanna Manufacturing Co., je izvala kritičen komentar John D. Denisona, pravnega zastopnika Državne delavske federacije v Iowi. V pogovoru s predsednikom federacije J. C. Lewisom, je Denison izjavil, da je bila injunkcija izdana v nasprotju s državnimi zakoni. Lewis je pisal senatorju Brookhartu iz Iowe ter ga opozoril na omenjeno sodniško prepoved, obenem pa mu je tudi sporočil mnenje Denisona in izrazil upanje, da se mora nekaj ukreniti v prilog preganjanim unjaskim delavcem v Iowi.

"Ta sodniška prepoved," pravi Denison, "ki jemlje delavcem pravico do piketiranja, zborovanja, vmešavanja v družbino zadeve, ki se tičejo tudi delavcev, jim prepoveduje nagovarjanje stavkokazov in jih sploh popolnoma razorožuje za slučaj stavke, je jasen dokaz, kako daleč je pripravljena iti samopašnost posameznih sodnikov v podobnih okoliščinah. Čas je že, da se takim sodnikom postavi neka zakonita meja, preko katere ne bodo smeli iti. Zakoni, ki se tičejo injunktij, bi morali vsebovati določbe, katere bi določale, da je vsaka injunkcija, ki je izdana v nasprotju z zakonskimi določbami, neveljavna in da se keršitvi takih nezakonitih sodniških prepovedi ne sme kaznovati; če pa se dogodi, da se kakšnega kršitelja obtoži omalovaževanja zakona ter se ga posadi na zatožni klopi, tedaj ne sme predsedovati sodniški razpravi dotični sodnik, ki je izdal prepoved in obtoženco se prizna pravica, da lahko odkloni vsakega drugega sodnika, ki se mu zdi pristranski; sodniku, ki predseduje v takih slučajih, bi se moralo tudi prepovedati dajati poroti kakšna posebna navodila, kakršna se ne dajejo v aličnih slučajih na državnih kriminalnih sodiščih."

Senatorji bodo pregledali tajne dokumente

Viharna debata v senatu. Administracija skuša doseči kompromis

Washington, D. C., 10. jul. — Ker se pristaji Hooverjeve administracije boje izgube mnogo glasov, ako ne predlože tajnih dokumentov v zvezi s mornarično pogodbo, ki je bila sklenjena v Londonu, skušajo doseči kompromis glede resolucije, ki jo je predložil senator McKellar in v kateri je zahteval, da se vse tajne dokumente predloži senatorjem.

To razpoloženje, ki pokazuje, da so pričeli pristaji administracije popuščati od prejšnjega samovoljnega stališa, je bilo vidno potem, ko so progresivci in demokrati, ki so se doslej smatrali za podpornike mornarične pogodbe, v enodnevni vroči debati, zagrozili, da bodo glasovali proti paktu, ako ne dobe v roke tajnih dokumentov.

Pričakuje se, da se bo skuhal nekakšen kompromis za modifikacijo McKellarjeve resolucije. Dali se bo predsednik Hoover poddal zahtevi senata, se sedaj še ne ve.

Senator Reed, eden od delegatov, ki se je udeležil konference v Londonu, je v svojem govoru namignil, da bi objava tajnih dokumentov spravila v zadrego ameriškega poslanika v Londonu Charlesa G. Dawesa, kar bi lahko vodilo do njegovega odpoklica.

ROSA

Povest o dveh ženah
Spisal Angelo Cerkevnik

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosveta)

— Nikdar več ne bom premišljevala. Vse to premišljevanje ne obrodí nikakšnega sadu, dobrega še celo ne... Življenje gre svojo pot in jaz sem del življenja, drobčkan del!

Komaj je storila dober sklep, pa se je že zopet zalotila pri premišljevanju. Tedaj se je spomnila dr. Singerjeve besede:

"Definicija življenja je kaj preprosta! Glasi se: Misel!"

XX.

Tanja je pozabila na vse svoje mnogoštevilne sklepe, kajti misel na Boja, na uničeno življenje, na spoznanje, da se je hotela žrtvovati svojim mladostnim idealom, pa se zbog prečudnih razmer ni mogla, vse to misli so jo tako potle, da se je zopet strastno oklenila življenja, kakršnega je v prvih letih emigracije živela večina ruskih emigrantov.

V pripravljenju, da je ruska revolucija in posledica le-te: boljševski režim le muha enodnevica, da so vsi le na nekolkomesečnem odihu, da je njihovo življenje križem obsodene žime jim Evrope le neprijeten — včasih tudi opojen in bolesten — sen, ki se mora izsanjati do dna, v tem pripravljenju, v tej iluziji jim je bilo njihovo tedanje življenje te epizode brez globokejšega pomena. Gospodari od včeraj se niso mogli uživet v današnje resnice: da so hlapci, katere so včasih zgolj iz objektivnosti in puste šale brčali, vzeli v svoje žuljave roke — žezlo... Vse to jim je bil le pust in grd sen. V Leningradu je revolucija... Moskva gori... Lenina so usmrtili... Trockega so pribili na križ... Se jutri, najpoznejše pojutrišnjem se bomo peljali čez mejo, vzeli bomo vajeti v roke... mi bomo vzeli vajeti in tedaj...

Gorje njim tedaj! Strašno gorje!

Tam preko pa so dobro poznali misli emigracije in misli nekdanjih gospodarjev, ki so se potuhnil in poskrili v mišje luknje...

Dobro so vedeli, kaj bi jih čakalo, če bi prišli gospodarji nazaj: Ječe, Sibirija, brezkončne procesije z verigami okovanih preko snežnih neizmernih severa... gladovanje in zmrazovanje po tej že tako gladni in bedni Evropi, pogreb njihovih idealov in utopij za stoletje ali dlje... Saj so predobro doumeli bes emigracije, spoznali njene maščevalne naklepe, njeno krvočnost... Kaj so ljudje žrci nasproti temu političnemu krvoštvu? Ker so predobro vedeli, kaj bi jih čakalo, da jim vzamejo žezlo iz roke — so zaigrali divjo in brezobzirno igro... Igro, kjer je bil samo en dobiček možen, en edini dobiček: Življenje ali smrt!

Nič tretjega ni bilo v tisti težki dobi.

Prav zategadelj je menda nemala zasluga emigracije, da se je rdeči režim obdržal in betoniral.

Emigracija je samo instinktivno doumela, da je igra izgubljena, doumela, da je končno veljavno morala odločiti žezlo iz svojih rok in se je zagnala v — pozabljenje, v blazno drve življenja spolnosti, alkoholizma in tisoč drugih drugih načinov opajanja možganov, zgubila je atike z življenjem domovine in je danes oddaljena od svojega ljudstva, nego katerekoli drugo ljudstvo Evrope, manj razume razvoj in tok dogodkov v svoji domovini, nego so kdaj davno razumela rusko življenje ljudstva, za katere je Rusija bila — drugi svet...

Andre Warnold:

TANGO

Letalo je strmoglavilo navpično, s strašno brzino in se razbilo na tleh. Od aparata in obeh mož, ki sta tvorila posadko letala, je ostalo le nekaj sežganih razvalin.

Vse to se je zgodilo v zelo oddaljeni deželi, toda spodnja stran kril je bila okrašena s trobojnico, ki je gledala na pokrajino s popolnoma novimi palačami in vilami sredi tropskih rastlin, pod nebom, ki je razgrevalo zrak kakor v parnem kotlu.

Guverner je zvedel o nesreči baš v trenutku, ko je sedel v svoj voz, da se popelje v palačo, kamor je bil povabil za nocoj nekatere osebnosti v koloniji na večerjo. Vedel je, da je ob njegovi poti vila in da v tej vili čita ali sanja mlada žena. Ko bo vozil nato mimo te vile, bo majhno dekletce, ki se igra s slukinjo domačinko, vzdignilo roko in ga pozdravilo.

Vila je bila last enega od oficirjev, ki sta bila v letalu.

Guverner je iskal fraze, ki jih bo moral reči, besede, ki jih bo moral izgovoriti. Trenutek se je blizal, na ovinku se je prikazala vila.

— Hitreje, hitreje! Je veli guverner šoferju, meni se mu di.

Kakor zračni vrtnec je vozil avto mimo hiše.

Jutri, je mislil guverner, jutri je tudi še čas.

Njegova palača, odvrtno evropska, je stala sredi orientalske okolice. Pred dvorano so sta-

Emigracija živi v obupu. Le malo jih je, ki še vedno upajo. Večina njih laže drugim in samim sebi. Večina ali svoje hrepenenje z lažjo in posilstvom v neko takozvano pozitivno smer. V strahu in instinktivnem spoznanju, da bi vendarle utegnili resnico nasilno predreti oklop laži, se večina udaja brezpozorno opojninam vseh vrst in nagonskim nasladam strastne in onemogle apatije.

Tako izumira ta štirimilijonski narod počasi, sistematično in sigurno... Zgodovina ni menda še nikdar zabeležila tako naglega fizičnega in psihičnega propadanja tolikane množice naenkrat.

Tanja se je z milijoni sorojakov vred vrgla v ciklon.

Zopet je plesala, zopet je pela.

Živela je v Vilni. Zdelo se ji je, da je bliže domu, da je nekoliko srečnejša. Vsa včasih ji je bližina ruske zemlje nudila trenuten občutek sreče.

Rosino pismo so iz Budimpešte poslali za njo.

V poslednji dobi je postala apatična za vse — za lepo in grdo, dobro in zlo. Vsa stroga presoja razmerja med Bojom, Roso in njo samo se ji je zdela samo še smešna skrupuloznost brez vsakršne stvarne podlage. Če jo sama žena vabi, naj ji gre reševati moža, zakaj bi ne šla? Zvečer je v ruski kuhinji glasno čitala Rosino pismo... Smejale se je, norčevala se je iz nje... Na dnu srca pa ji je bilo, da bi umrla, kajti nikogar ni v življenju srečala razen Boja, ki bi ji bil toliko drag, kakor Rosa.

— Lepa žena, res. Takšna morala je celo za naše pojme nekoliko šepasta! je dejal nekdanji ruski polkovnik Morozov.

— Kako je mogoče kar tako, tebi nič, meni nič, prepustiti moža takšne, kakršna si ti, Tanja? To je perverzno!

Tanja je zardela:

— Prav tako, kakor ste vi svojo domovino prepustili hlapcem!

— Tiho, jezik za zob! je zarjul Morozov.

— Ali nimam prav?

Tedaj se je nenadno oglašil general Serafimovič:

— Nimate prav! Jaz sem ogorčen, madame! Jaz sem vendar branil carja in domovino do poslednje kaplje svoje krvi... da, do poslednje kaplje, vam pravim, madame! Kar se je zgodilo, je bila zgolj višja sila...

— Kakšna višja sila?!

— Madame, jaz sem že večkrat trdil in ta primer zoper potrjuje mojo domnevo, da se družijo z boljševiki orientiranimi elementi! Samo boljševiki prepuščajo svoje žene drugim kar tako — javno... Vi simpatizirate z boljševiki... Da ali ne? Saj je ta vaša Rosa urednica pri nekem delavskem listu... Da ali ne?

— Je, a to ne pomeni...

— Kaj ne pomeni? Kaj ne pomeni, madame? Dovolj je, da je tisti list delavski! To vas močno kompro... da kompromitira, madame! Močno vam pravim... da ali ne?

— Vsi skupaj ste bebeli!

(Dolge prihodnje.)

Draga, moram ti...

Toda baš v tem trenutku se je priklonil pomorski oficir pred hišno gospo. Zamenjali so ploščo.

— Ali vas smem prositi za ta tango?

Mož je prenehal govoriti sredi stavka.

Pomorski oficir jo je vprašal: — Ali imate še dolgo to ploščo? Se nikoli nisem plesal tega tanga.

— Naši letalski oficirji so imeli celo zalogo, je odgovorila mlada gospa. Podarili so jo nam. Gospodje so bili vobče zelo vladni.

— Dobro se je posrečila njih slika. Ali se spominjate, kako drno so letali?

— Letalci so zelo drzni možje, zato jim je sreča naklonjena...

— Žal, ne vedno...

— Zakaj pravite to?

— Danes popoldne se je neko letalo vnelo in strmoglavilo, oba oficirja sta mrtva.

Gramofon je lajal svoje sinkope. Nenadno so postali njeni koraki počasni.

— Neko letalo? je rekla gospa prestrašeno. Naše letalo?

— Da, milostiva.

— Kdo je bil v njem?

— Kapetan River in...

— In?

— Poročnik Faye... Kaj se je zgodilo? Ali vam je slabo? Hitro! Nesite jo v njeno sobo!

— Nič hudega, je rekel pomorski oficir z mirnim glasom. Lahna omočica, nedvomno zaradi strašne sopene...

John K. Newham:

TEKAJ

James Waddon, vodja izvozne tvrdke James Waddon in komp., je pritisnil na gumb tvojca pred sabo in je nestrno čakal, da pride tajnica. Pol minute pozneje se je pojavila.

— Zvonili ste, gospod Waddon?

— Da. Rad bi zvedel podrobnosti o naši pogodbi z Jamesonom. Pozabil sem, kdaj smo jo sklenili. Pred letom ali nekako, kaj ne?

— Da, gospod Waddon!

Gospodična Jonesova je ostavila šefovo sobo in zaprla vrata akrobno za seboj. Odšla je naravnost k prokuristu Brownu, ki je sedel ob svoji pisalni mizi.

— Kaj bo novega? je vprašal Brown. — Ali bi stari rad govoril z menoj?

— Ne, želi samo to, da mu prikažete podrobnosti o pogodbi z Jamesonom. Se spominjate nanko?

Brown je pomajal z glavo. — Ne spominjam se. Tega bo morda poudruga leto ali kaj...

Gospodična Jonesova se je odstranila in Brown je poklical Smitha, ki je bil podrejen samo vodji in prokuristu. Smith je vstal. — Zelite?

— Šef bi rad, da poličete podrobnosti o pogodbi z Jamesonom. Saj se spominjate?

Smith je malo pomislil. — Komaj da se je spominjam, je odvrnil. — Tega bo gotovo že dve leti ali tam okrog...

Smith se je podal v naslednjo sobo, kjer je sedel ob pisalni mizi mlad uradnik, po vseh prilikah nič preveč zaposlen, in je pospravil svoj zajtrk. — Potrebujem vas, Robinson, je dejal Smith.

— Prosim?

— Šef si želi podrobnosti o naši pogodbi z Jamesonom. Saj se spominjate?

Robinson je okleval in bobnal s prsti po pisalni mizi. — Jameson... je menil, — počakajte, da pomislim... A tega je vendar že dolgo. Pred tremi leti ali tam nekako, kaj ne?

Smith se je vrnil v svojo sobo, med tem ko je stopil Robinson k ekspedicijski mizi, kjer je sedel Ted Perkins, tekač.

— Ted, je dejal, — šef hoče vedeti podrobnosti o pogodbi z Jamesonom. Ali se spominjate?

Ted je odložil časniki, ki ga je bil bral, in skočil v kvišku. — Pogodba z Jamesonom? Da, spominjam se. To je bilo pred devetimi meseci, kaj ne?

— Mogoče.

— Prosim, hišak potrpite. Takoj jo najdem. In Ted se je podal v registraturo, kjer je brskal nekako minuto časa. Potem se je vrnil s pogodbo v rokah. — Tu je, je dejal. — Šef je prava?

Robinson je preletel listino. — Prava je, je odvrnil. — Hvala. In podal se je v pisarno, kjer je izročil pogodbo Smithu.

— Hvala lepa, gospodična Jonesova, je dejal šef, ko mu je taj-

nica izročila pogodbo. — Šte zelo ročni in sposobni. Gospodična Jonesova se je polaskano nasmehnila. — V redu, je dejal šef. — In sedaj bi lahko opravila korespondenco.

Gospodična Jonesova je sedla in vzela svinčnik ter beležnico v roke. Waddon je preletel s pogledom pošto, ki je ležala pred njim. — Kaj pa je to? je vzkliknil nenadoma in izročil tajnici list papirja. — Od koga je to? Meni čisto neznan je...

Gospodična Jonesova je prebrala pismo. — Od Teda Perkinsa, našega tekača, je dejala.

— Našega tekača... je zamrmral šef, — pozabil sem popolnoma, da imamo tudi tekača. Rad bi povsle plače, kaj ne?

— Tako piše.

— Kako dolgo je že pri nas?

— Nekako leto dni, gospod Waddon.

Waddon se je vznevoljil. — Resnično, povsle bi rad. Pri meni dobi povsle, kdor si ga zasluži.

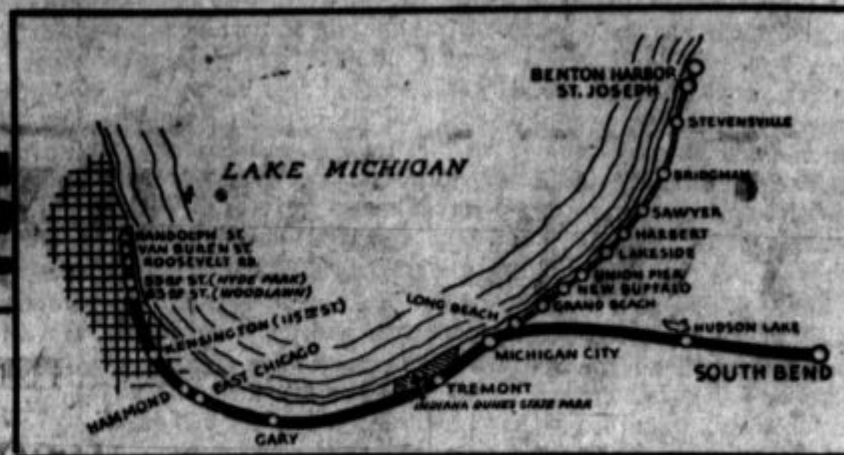
A o tem mladiku nisem še sploh ničesar slišal. Bržkone spi ves čas v pisarni. Prosim, povejte mu, da ni v njegova dosedanja služba vredna niti peninje in da ni o kakšnem povsleku plače niti govora. Ali ste razumeli?

— Gotovo, gospod Waddon, je odvrnila gospodična Jonesova.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

VSAKO URO RAVNO OB URI

v Southwestern Michigan

Benton Harbor St. Joseph Union Pier-Lakeside New Buffalo-Grand Beach-Sawyer Bridgman-Stevensville-Harbert

Sedaj, prvič v zgodovini, je redna poslužba na Southern Michigan "vsako uro ravno ob uri" iz Chicago! Udobni motorni vozovi v zvezi z Michigan City z vsakim South Shore Line vlakom zapustijo Chicago med 6. A. M. in 7. P. M. med tednom; in od 6. A. M. do 9. P. M. ob sobotah. Ta razgledna vožnja po Lake Michigan Shore Line do St. Joseph in Benton Harbor je ob novo tlakirani U. S. Highway No. 12, izvzemši pri Union Pier in Lakeside. Vožnja tja in nazaj iz Chicago do Benton Harbor in St. Joseph je samo \$4.75. Nižje cene za druge medpotne kraje v Michiganu.

NOVE NIZKE TJA IN NAZAJ VOZNE CENE

(21 dni časa za nazaj.)

In Chicago do:

Grand Beach	\$3.05
New Buffalo	3.20
Union Pier	3.55
Lakeside	3.60
Harbert	3.75
Sawyer	3.85
Bridgman	4.05
Stevensville	4.30
St. Joseph	4.75
Benton Harbor	4.75

Otroci 5 in pod 12 let stari, plačajo polovico cene. Ljudi na prodaj vozni dan v postajah in v zvezah "Information" službe. Informacije in rezervacije: 72 W. Adams St., phone Randolph 5299.

South Shore Line hitri brzoviski zapuste postaje dobi v meštu na Illinois Central Suburban postaji, na Randolph st. in Michigan Ave., in se ustavijo na Van Buren st., Roosevelt Road, 53rd St. (Hyde Park), 62nd St. (Woodlawn), in Kensington (115th St.)

CHICAGO SOUTH SHORE and SOUTH BEND RAILROAD

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sbohe, vizitnice, časnike, knjige, kolarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2057-59 So. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA